

▷ SZÖVEG ÉS FÉNYKÉP: LANTAI-CSONT GERGELY

LESOTHO DÉL-AFRIKA CISZTERNÁJA

Dél-Afrikában a kontinensre jellemző klasszikus sajátosságokkal már csak nyomokban szembesülünk, az afrikai léptékkal igen aprócska királyság, Lesotho azonban még ízig-vérig Afrika. A globalizálódó afrikai átlaggal szemben, hagyományait ápoló és továbbörökítő közösség mindennapjaiban elmerülni szívet melengető, de ettől még jól jön a sapka és a télikabát...

A MALETSUNYANE-VÍZESÉS

A FENSÉGES ZUHATAG HANGOS ROBAJVAL ÖMLIK ALÁ KÖZEL 200 MÉTERES MAGASSÁGBÓL A KANYONBA. A LESOTHÓI HORIZONTOT KITERJEDT, DE SZABDALT FENNSÍKOK URALJÁK



ALPESI AFRIKA

Az alig dunántúlnyi méretű enklávéba szülő vízumot háromszoros áron mérik a Kelet- vagy Dél-Afrikában megszokottnál, de végül mégis beadom az igénylést.

Johannesburgból alig több mint 4 órás autózással érem el a lesothói határt. Egyre több hegy tűnik fel a horizonton, a levegő pedig lehül. Lesotho szinte egésze fennsíkon fekszik, 80 százaléka 1800 méter feletti. A keleti határ mentén húzódó Sárkány-hegység (Drakensberg) csúcsai pedig közel kétszer ekkora magasságig törnek – a Föld legnagyobb átlagmagasságú országában járunk! A nagy magasság és a Baktérítőhöz való közelség miatt Lesothóban a napi és az évszakok közötti hőingás is jelentős; míg nyáron nem ritka a +35 °C-os maximum és a drámai villámlásokkal kísért, hatalmas vihar, addig télen akár –15 °C-ra is lehül a levegő. Most is bizarr élmény a hófödte hegyek lábainál autózni a fekete kontinensen. Ez a kép egyértelműen meghatározza az ország hangulatát, nem véletlenül nevezik Lesothót Afrika Svájcának...

A nagy magasság és a Baktérítőhöz való közelség miatt Lesothóban a napi és az évszakok közötti hőingás is jelentős; míg nyáron nem ritka a +35 °C-os maximum és a drámai villámlásokkal kísért, hatalmas vihar, addig télen akár –15 °C-ra is lehül a levegő.

TETŐFEDŐ ►

A BETAKARÍTOTT, HOSSZÚ FÜFÉLÉK CSOMÓKBA KÖTVE VÁRUNK VEVŐIKRE. A KÉVÉK ÉPÍTŐANYAGKÉNT, HÁZAK TETEJÉUL SZOLGÁLNAK MAJD



FEKETE BÁRÁNY

Lesothót a 19. század elejéig főleg busmanok lakták, majd a bantu közösségek egyesültek, és 1824-ben elfoglalták az alacsonyabban fekvő fennsíkokat. A helyi törzsek a 19. században számos háborút vívtak a Nagy-Britanniából érkező gyarmatosítókkal és a már korábban Dél-Afrikába települt, főleg holland és német ajkú fehérekből álló búrokkal. Az ország végül 1958-ban kapott alkotmányt a britektől, az első parlamenti választásra pedig két év múlva került sor. Hat év múlva – 1966-ban – Lesothói Királyság néven – a Brit Nemzetközösség független alkotmányos monarchiájává vált. Lesotho élén 1996 óta III. Letsie király áll, aki édesapját követte a trónon. Az 1970-es évektől egészen a 2000-es évekig politikai instabilitás jellemezte az országot: számos alkalommal történt katonai hatalomátvétel, és vitatott tisztaságú választások is lezajlottak. A politikában uralkodó káoszt felszámolandó, 2014-ben a koalíciós kormány vezetői megállapodtak, hogy előrehozzák a 2017-ben esedékes választásokat. A várt siker azonban elmaradt, és az országra a mai napig a régió fekete bárányaként tekintenek.

MEZŐGAZDASÁGBÓL ÉLVE

A SÁRKÁNY-HEGYSÉG HÓFÖDTE CSÚCSAI ALATT FALVAK SOKASÁGA ALAKULT KI A MŰVELHETŐ MAGASFÖLDI TERÜLETEKEN



KINGS: VAN IS, MEG NINGS IS

A hegyvidéki jelleg miatt a szántóföldek az ország területének csupán tizedét foglalják el, így Lesotho gazdaságát többnyire a hegyi lejtőkön folytatott félnomád, önfenntartó pásztorkodás jellemzi. Az egyetlen jelentős ásványkincs a gyémánt: és bár ez igen magas presztízsu a világpiacon – a karátonkénti 80 dolláros átlag hússzorosát is megadják érte! –, a kitermelés csak 30%-a van állami tulajdonban. Így a haszonnak meglehetősen kis része fordítható közvetlenül gazdaságfejlesztésre, és számos afrikai példához hasonlóan az ország lakosságának életszínvonalára elenyésző hatással vannak a magas bányászati bevételek.

Dacára a csillogó gyémántoknak, Lesotho legfontosabb gazdasági erőforrása a víz. Gyakran nevezik az országot a kontinens víztartályának. Afrika legnagyobb beruházása – a Lesotho Highlands Water Project – a 80-as évek közepén indult azzal a céllal, hogy az Oranje folyó vízrendszeréből kinyert vizet tárolják, majd eljuttassák a vízre erősen rászoruló Dél-afrikai Köztársaságba, hiszen Fokváros már

A KATSE-GÁT

A FENNSÍK DOMBORZATA JÓ FELTÉTELEKET KÍNÁL A VÍZI ENERGIA HASZNOSÍTÁSÁRA. A MAGASFÖLD HATALMAS VÍZTÁROZÓJÁNAK VIZE ÉS A GÁT MESTERSÉGES ZUHATAGA TÖBB MINT 100 MÉTER MAGAS VÍZESÉSKÉNT HULLIK ALÁ

Dacára a csillogó gyémántoknak, Lesotho legfontosabb gazdasági erőforrása a víz. Gyakran nevezik az országot a kontinens víztartályának. Afrika legnagyobb beruházása a Lesotho Highlands Water Project.

ESTI HAJTÁS

PÁSZTOR TERELI BE NYÁJÁT
A NAPLEMENTE LEGUTOLSÓ FÉNYEIBEN
A HÜVÖS FENNSÍKON

közel áll ahhoz, hogy az első olyan világváros legyen, amely ténylegesen kifogy az édesvízkészletéből...

A nagy völgyeket ennek érdekében gátakkal zárták el, a felduzzasztott vizet pedig fúrt alagutakon keresztül vezették el, hogy az „anyaország” víz-szomját enyhítsék. A vízért szomszédjuk pénzzel fizet, de extra haszonként a vízi energiát még országon belül is felhasználják, így Lesotho jóformán függetleníteni tudta magát az elektromosáram-szükséglet terén. A gigantikus beruházás első szakasza 2004-ben készült el, a rendszer évi 4,8 milliárd m³ vizet tud a Dél-afrikai Köztársaságba juttatni.

Az egész projekt egyik leglátványosabb eleme a Katse-gát, Afrika második legnagyobb duzzasztóműve. Az általa létrehozott mesterséges tó félszáz kilométeres, fodros partszakasza mentén számos halgazdaság működik. De mint a legtöbb gátépítésnél, itt is számos negatív – ökológiai és társadalmi – hatással kellett számolni; sokaknak kellett búcsút mondaniuk földjeiknek, az új területek kiosztása pedig akadozott.

A projekt második fázisának befejezését 2024-re tervezik, ennek keretében egy újabb gátat (Polihali-gát), a Katse- és a Polihali-tározók közti összekötő alagutat, valamint más infrastrukturális fejlesztéseket (út-, elektromos és telekommunikációs hálózat, szálláshelyek) építenek.



PÁSZTOROK, BURKOLTAN

A NAGY MAGASSÁG ÉS A HIDEG MIATT A SÍMASZK ÉS AZ USANKA ALAPFELSZERELÉS



ÖSSZHANGBAN A TERMÉSZETTEL

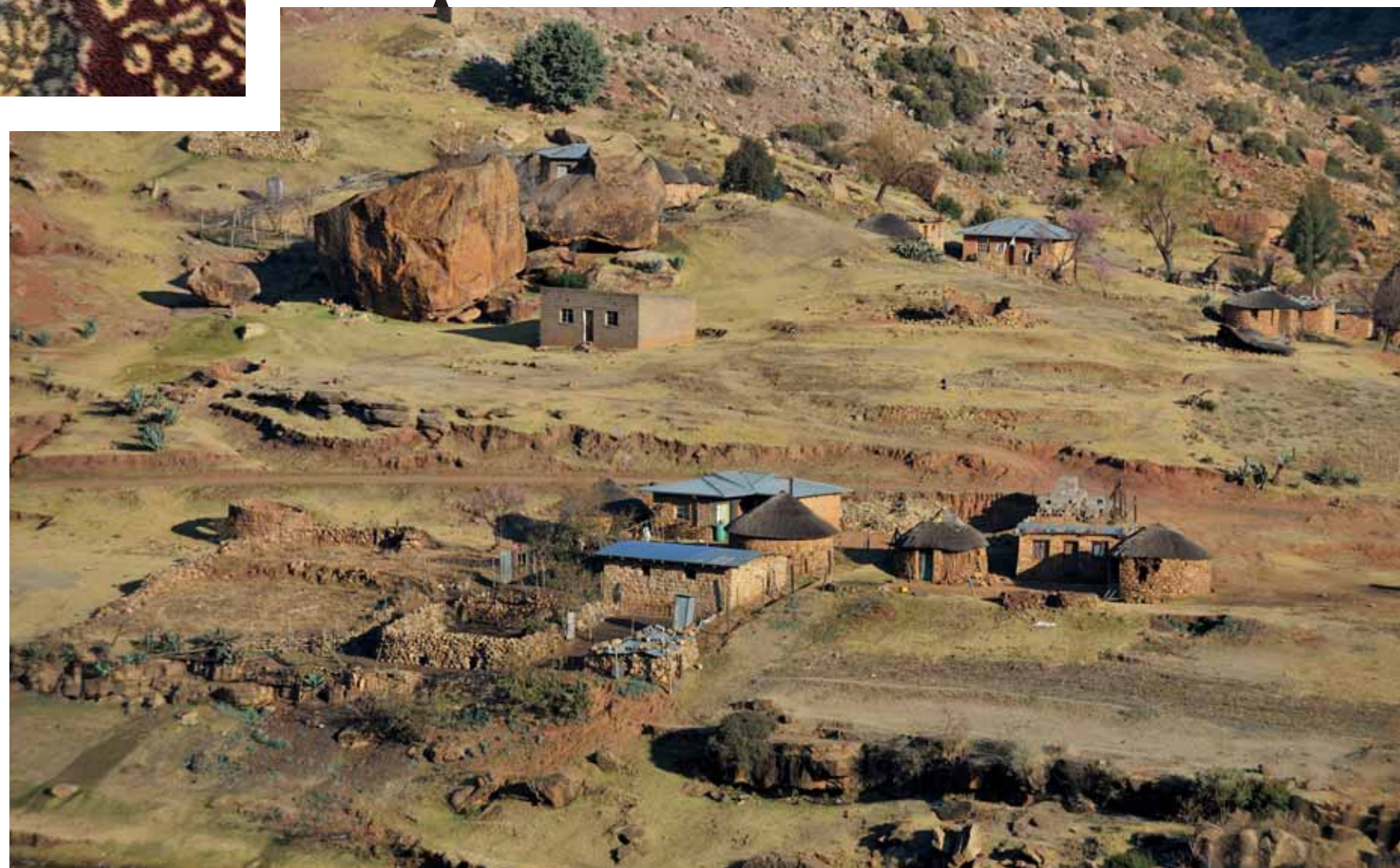
A lesothói emberek nagyon büszkék gazdag kulturális örökségükre, melyre kevésbé hatottak a gyarmatosító idők. Az ország 99 százaléka keresztény, de a törzsi hiedelemvilág is jelen van a mindennapokban.

A fővárostól – Maserutól – néhány óra autózásra található a Maletsunyane-vízesés. A frissen aszfaltozott műút hágókon, meredek völgyekben kacsaringózik, míg végül egy poros, földes útban véget nem ér. Innen még fél órát autózunk, mesébe illő, kis állattartó közösségek falvain keresztül, hogy elérjük a zuhatagot. A több mint 190 méter magas sziklafal tetejéről mélybe zúduló víz elképesztő robajjal érkezik a kanyon sziklatalapzatára, tiszteletet parancsolóan zengve be a tájat. Közben a környékbeli kis kunyhókból, falvakból pásztorcsaládok terelik nyájaikat a legelőkre. A fiatalabb férfiak lovon, az idősebbek bottal a kezükben terelik a marhákat a friss fű irányába.

KŐ VAN BŐVEN

AZ APRÓ, FŐLEG ÁLLATTARTÁSSAL FOGLALKOZÓ HEGYI FALVAKBAN AZ ELSŐDLEGES ÉPÍTÉSI ALAPANYAG A HABARCS NÉLKÜL EGYMÁSRA HELYEZETT, KÖRNYÉKRŐL GYÚJTOTT KŐ

A lesothói emberek nagyon büszkék gazdag kulturális örökségükre, melyre kevésbé hatottak a gyarmatosító idők. Az ország 99 százaléka keresztény, de a törzsi hiedelemvilág is jelen van a mindennapokban.



A halottakat például arccal keletnek, ülő pozícióban temetik el, így a következő napfelkeltéig még felkelhetnek, ha úgy érzik, hogy leszármazottaiknak szüksége van rájuk.

A vidéki lakosság jelentős része a mai napig hagyományos kis közösségekben él. A kertben szúrós növényekből és sziklából különterületet kerítenek körül az állatoknak, az udvart pedig gazdagon betöltik virágokkal és dísnövényekkel, kaktuszokkal. Az ilyen települések jellemzője, hogy egy-egy porta egy négyzet és két-három kör alakú épületből áll. Az apró, kör alakú ház közepén általában tűz pislákol, mely tömény füsttel tölti be a teret; ebben az épületben főznek az asszonyok.

A tradicionális, alapvetően földalapú életforma az évszakok váltakozását követi. Nemcsak a mindennapi munka, de a hagyományos táncok és a zene is a mezőgazdasági ciklusokhoz igazodik. Eszközhasználatukra a különböző fűfélékből font használati tárgyak jellemzők. Ruházatukat különböző színes, afrikai hangulatú mintákkal díszített, vastag lepellel terítik le, megvédvén magukat a zord időjárástól. A füvekből és szalmából font kalap is gyakori kiegészítő.

A vidéki emberek többsége máig lóháton (esetleg pónin, szamáron) közlekedik a falvak között. A hegyvidéken gyakran élénk a szél, így számtalanszor lehet látni símaszkos, tetőtől talpig színes lepedőt viselő lovasokat. Elsőre rémisztőnek tűnnek, de szembejövve kecses kézlendítéssel üdvözlök az idegent.

A tradicionális, alapvetően földalapú életforma az évszakok váltakozását követi. Nemcsak a mindennapi munka, de a hagyományos táncok és a zene is a mezőgazdasági ciklusokhoz igazodik.

VACSORA

AZ ÁLLATOK KÖFALÚ KARÁMOKBAN ÉJSZAKÁZNAK. A LESOTHOI FENNSÍKOKON CSAK HIDEGTŰRŐ ÉS AZ ÉLELEMÉRT NAGYOBB TÁVOLSÁGOT IS MEGTENNI KÉPES ÁLLATOKAT TARTANAK

FÜSTÖS LAKHELY

A KUNYHÓ KÖZEPÉN ÉGŐ TŰZ HATALMAS FÜSTÖT ÁRASZT A SZINTE SZELLŐZÉS NÉLKÜLI KIS ÉPÜLETBEN. AZ IDŐS GAZDA AZ ABLAK KÖZELÉBEN VÁRJA, MÍG FELESÉGE BEFEJEZI A VACSORAKÉSZÍTÉST

A HÁZ KÖZEPÉN

A KICSI, KÖR ALAKÚ KUNYHÓK KÖZEPÉN TŰZ LOBOG. A LESOTHOI HÁZIASSZONY SÜTŐTŐKÖT FŐZ AZNAP VACSORÁRA





AFRIKAI DIDERGÉS

A MAGAS HÁGÓKON, APRÓ CSAPÁSOKON LÓVAL
A LEGHATÉKONYABB KÖZLEKEDNI. A HIDEGBEN
A MASZKBAN ÉS LEPELLENBEN VALÓ LOVAGLÁS
A MEGSZOKOTT

CSALÁDBAN MARAD...

Ahogy a legtöbb afrikai közösség, úgy a helyiek élete is a család körül összpontosul, és csakúgy, mint a kontinens legtöbb részén, a család fogalmát Lesothóban is tágan értelmezik; a szűk familiába beletartoznak a másod-, vagy akár harmad-unokatestvérek, nagybácsik és távolabbi rokonok is, akik gyakran testvéri szinten tartanak kapcsolatot a család többi tagjával. Főleg klánokban élnek, ezek különböző állatneveket hordoznak; Lesothóban gyakori például a krokodil- vagy a medveklán.

A házasságkötés kiemelt fontosságú a családok életében. Ez igazán a lány családja számára jövedelmező „üzlet”, hiszen a vőlegény a menyasszony apjától vásárolja meg kedvesét, aki ettől fogva személyes tulajdona. Az aráért korábban marhával fizettek, ma már többnyire pénzben róják le kötelezettségüket: az összeg a család jövedelmi helyzetétől függően változik. A fiatalok gyakran házasodnak klánon belül, ilyen esetben a legközelebbi rokoni szint az unokatestvéri lehet. Míg a férfiak jelentik a család fejét, a nők a gyerekek ellátásáról, illetve a mindennapi étel asztalra kerüléséről gondoskodnak. A lányokat gyerekkoruktól erre nevelik, és bár a többség keresztény, a többnejűség a mai napig elterjedt életforma, különösen a módosabb társadalmi rétegeknél.

Miközben a családok jelentik a társadalom alapegységét, a lesothói kultúrában a faluközösségre is nagyon fontos szerep vár. A legtöbb ünnepség is a falun belül zajlik, az esküvőkre és bármely más, a család életében meghatározó ünnepre is hivatalos a közösség apraja-nagyja. Ám, ahogy Afrika legtöbb részén, az urbanizáció Lesothóban is fénysebességgel zajlik; egyre többen hagyják el a vidéket és költöznek a környező nagyvárosokba a könnyebb megélhetés reményében. Az itteniek azonban nem szakadnak el gyökereiktől, rendszeresen visszajárnak, és ápolják gyerekkori kapcsolataikat, hagyományaikat.

NYUGALOM

IDŐS ASSZONYOK VÁRJÁK, HOGY UNOKÁIK
MEGHOZZÁK A KÖRNYEZŐ FALUBÓL
A VACSORÁNAK VALÓ KUKORICÁT

A házasságkötés kiemelt fontosságú a családok életében. Ez igazán a lány családja számára jövedelmező „üzlet”, hiszen a vőlegény a menyasszony apjától vásárolja meg kedvesét, aki ettől fogva személyes tulajdona.

PÁSZTOR-UTÁNPÓTLÁS

A RIDEG KÖRNYEZETHEZ VALÓ ALKALMAZKODÁS
NEM GYEREKJÁTÉK – ITT NEM
A FORRÓ-AFRIKÁBAN JÁRUNK



LANTAI-CSONT GERGELY
FOTÓGRÁFUS, KÖZGAZDÁSZ, ÉRZÉKENY
HELYSZÍNEKRE, VESZÉLYEZTETETT
KULTÚRÁKRA SZERETNE FELHÍVNI
A FIGYELMET FOTÓIVAL

